

Ontwerp van normen inzake de kwaliteitscontrole

Woord vooraf

Gezien de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van de bedrijfsrevisor;

Gezien het koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtrecht voor de bedrijfsrevisoren;

Gezien de Normen inzake de kwaliteitscontrole aangenomen door de Raad van het Instituut op 11 april 2008 en goedgekeurd door de Minister die bevoegd is voor Economie op 9 september 2008¹;

Overwegende dat het aan het bedrijfsrevisorenkantoor toekomt om het systeem van interne kwaliteitscontrole dat is uitgebouwd te beschrijven, uitdrukkelijk aan te geven binnen welk referentiekader dit systeem kadert, en het effectief functioneren ervan aan te tonen; dat dit referentiekader in overeenstemming zal moeten zijn met verplichtingen voortvloeiende uit de leidraad betreffende het nazicht van het systeem van interne kwaliteitscontrole, die gebruikt wordt in het kader van de kwaliteitscontroles uitgevoerd onder toezicht van de Kamer van verwijzing en instaatstelling; dat het bedrijfsrevisorenkantoor evenwel, een referentiekader kan kiezen dat algemeen en op internationaal niveau erkend is, met name de ISQC1 (International Standard on Quality Control); dat deze laatste internationale norm momenteel evenwel nog niet als dusdanig geïntegreerd is in de Belgische normen en dat het aangeraden is niet te anticiperen op een eventuele beslissing tot invoering van de ISQC1 via een Belgische norm die desgevallend overeenkomstig de toepasbare procedure zal worden uitgewerkt;

Overwegende dat het raadzaam is rekening te houden met bepaalde moeilijkheden die zich hebben voorgedaan bij de toepassing van de normen van 11 april 2008, meer bepaald wanneer een bedrijfsrevisor tot een netwerk of tot verschillende bedrijfsrevisorenkantoren behoort;

Overwegende dat het doel van de controle is het tot uitdrukking brengen van een deskundigen oordeel (verklaring) over de financiële overzichten van een entiteit, speelt het beroepsordeel van de inspecteur een belangrijke rol in het proces van kwaliteitscontrole.

Heeft de Raad van het Instituut op zijn zitting van de hiernavolgende normen

¹ Ter herinnering, deze normen bevatten het volgende Woord vooraf:

“Overwegende dat het beroep van bedrijfsrevisor bij wet werd georganiseerd om onder meer hoge kwaliteitsnormen bij de uitvoering van controleopdrachten te waarborgen;

Overwegende dat de bedrijfsrevisorenkantoren die een geschikt systeem van interne kwaliteitscontrole organiseren het voorwerp van de externe kwaliteitscontroles kunnen zien beperken, die derhalve niet noodzakelijk voor elke bedrijfsrevisor natuurlijke persoon op een permanente controleopdracht en een andere revisorale opdracht betrekking zullen hebben;

Overwegende dat het raadzaam is de Raad toe te laten om, onverminderd de aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling voorbehouden bevoegdheden en op eensluidend advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, de selectiecriteria voor bedrijfsrevisorenkantoren te bepalen, teneinde te bepalen in welke mate de resultaten van de analyse van het systeem van interne kwaliteitscontrole dat binnen de organisatie is uitgebouwd in aanmerking zullen worden genomen om eventueel het aantal individueel uit te voeren controles bij de bedrijfsrevisoren natuurlijke personen die ertoe behoren te beperken;”

aangenomen. Deze werden op door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op door de Minister die bevoegd is voor Economie goedgekeurd. Deze normen treden in werking op [datum van publicatie van het advies in het Belgisch Staatsblad]. Ze vervangen de normen d.d. 11 april 2008.

* * *

0. De termen die niet specifiek in onderhavige normen zijn omschreven, hebben de reikwijdte zoals bepaald door het Wetboek van vennootschappen of, bij gebreke hieraan, door de bovenvermelde wet van 22 juli 1953 en haar uitvoeringsbesluiten.

1. De bedrijfsrevisoren moeten hun beroepsactiviteit onderwerpen aan een kwaliteitscontrole.

1.1. De kwaliteitscontrole is een onderzoeksprocedure van de professionele activiteit van een bedrijfsrevisor. Deze heeft onder meer tot doel na te gaan of de bedrijfsrevisor over een organisatie beschikt die is aangepast aan de aard en de omvang van zijn activiteiten. Het onderzoek beoogt eveneens het publiek en de toezichthouders ervan te overtuigen dat de bedrijfsrevisoren hun werkzaamheden uitoefenen overeenkomstig de wet, de controlenormen en aanbevelingen evenals de toepasselijke deontologische regels.

1.2. Onderhavige normen werden opgesteld met het oog op het organiseren van de kwaliteitscontrole van de bedrijfsrevisoren aan wie revisorale opdrachten werden toegekend. Met bedrijfsrevisor aan wie revisorale opdrachten werden toegekend wordt bedoeld elke bedrijfsrevisor natuurlijke persoon die revisorale opdrachten uitvoert in eigen naam of in de hoedanigheid van permanente vertegenwoordiger van een andere bedrijfsrevisor, evenals elk bedrijfsrevisorenkantoor of elk netwerk van bedrijfsrevisoren zoals beoogd in punt 1.3. en waarvan tenminste aan één lid revisorale opdrachten werden toegekend.

1.3. Wanneer een bedrijfsrevisor zijn beroepsactiviteit uitoefent binnen een bedrijfsrevisorenkantoor en/of een netwerk zal zijn kwaliteitscontrole worden georganiseerd op het niveau van het grootste geheel.

2. De Commissie Kwaliteitscontrole is gelast met de organisatie van de kwaliteitscontrole. De besluiten inzake de bij de bedrijfsrevisoren uitgevoerde controles worden door de Raad goedgekeurd, op voorstel van de Commissie of op eigen initiatief, en onder voorbehoud van de latere beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

2.1. Overeenkomstig artikel 13, § 2 van bovenvermeld koninklijk besluit van 26 april 2007, onthouden de leden van de Commissie Kwaliteitscontrole zich om te zetelen bij elke beraadslaging of beslissing waarvoor hun onafhankelijkheid of hun objectiviteit in het gedrang zou kunnen komen.

3. De bedrijfsrevisoren moeten hun beroepsactiviteit ten minste om de zes jaar aan een kwaliteitscontrole onderwerpen.

De bedrijfsrevisoren die de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meerdere organisaties van openbaar belang uitoefenen moeten echter hun beroepsactiviteit ten minste om de drie jaar aan een kwaliteitscontrole onderwerpen.

Met inachtneming van de procedure beoogd onder punt 2. kunnen de Raad en/of de Kamer van verwijzing en instaatstelling bovendien een bedrijfsrevisor aan één (of meerdere) vervroegde kwaliteitscontrole(s) onderwerpen. De organisatie van een vervroegde kwaliteitscontrole heeft geen weerslag op de in de twee voorgaande leden voormelde periodiciteit van controle.

De eerste kwaliteitscontrole van een nieuw in het openbaar register ingeschreven bedrijfsrevisor moet betrekking hebben op het derde jaar van activiteit volgend op de eedaflegging door de bedrijfsrevisor natuurlijke persoon of volgend op de oprichting van het bedrijfsrevisorenkantoor.

De eerste controle van een nieuw opgericht netwerk zal betrekking hebben op het derde jaar van activiteit volgend op de oprichting van het netwerk, behoudens verzoek van de bedrijfsrevisoren leden van een netwerk van bedrijfsrevisoren om deze eerste controle vroeger uit te voeren.

De bedrijfsrevisor die niet de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van organisaties van openbaar belang uitoefende en aan wie een dergelijke controle wordt toevertrouwd, zal worden gecontroleerd in het jaar volgend op het kalenderjaar tijdens hetwelk het boekjaar van de organisatie waarin zijn benoeming plaatsvond werd afgesloten. De voormelde driejarige periodiciteit van controle wordt vanaf dit laatste jaar toegepast. De periodiciteit van controle van een bedrijfsrevisor die niet langer de controle van één of meerdere organisaties van openbaar belang uitoefent gaat over op zes jaar na zijn eerstvolgende kwaliteitscontrole, voorzien op basis van de bestaande periodiciteit van drie jaar. Voor de bedrijfsrevisoren natuurlijke personen behorende tot een bedrijfs-revisorenkantoor gelden deze bepalingen op het niveau van het bedrijfs-revisorenkantoor of, in voorkomend geval, van het netwerk van bedrijfsrevisoren waartoe ze behoren.

De Commissie Kwaliteitscontrole zal jaarlijks de exhaustiviteit van de lijst van bedrijfsrevisoren, die de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van organisaties van openbaar belang uitoefenen, nakijken ten aanzien van de bij de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen beschikbare informatie.

Op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole stelt de Raad jaarlijks de termijnplanning van de kwaliteitscontroles op, rekening houdend met de laatste kwaliteitscontrole, de datum van inschrijving in het register, evenals met de eventuele reorganisaties van de bedrijfsrevisor of van het netwerk van bedrijfsrevisoren en brengt hij, na goedkeuring door de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de bedrijfsrevisoren op de hoogte, die zich overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 aan een kwaliteitscontrole moeten onderwerpen. Indien er om één of andere reden binnen de drie of zes jaar geen controle zou hebben plaatsgevonden, dient de bedrijfsrevisor op eigen initiatief de Raad hiervan op de hoogte te brengen.

3.1. Wanneer een bedrijfsrevisor natuurlijke persoon nieuw ingeschreven is in het openbaar register van het Instituut, dient hij zich te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole die betrekking heeft op het derde jaar van activiteit volgend op deze inschrijving. Indien hij echter deel uitmaakt van een bedrijfsrevisorenkantoor of van een netwerk van bedrijfsrevisoren, zal hij worden gecontroleerd in het kader van de eerstvolgende kwaliteitscontrole van dit

bedrijfsrevisorenkantoor of, in voorkomend geval, van dit netwerk van bedrijfsrevisoren (cf. punt 1.3.).

3.2. Wanneer een bedrijfsrevisorenkantoor nieuw ingeschreven is in het openbaar register van het Instituut, dient het zich te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole die betrekking heeft op het derde jaar van activiteit volgend op voormelde inschrijving. Indien het kantoor echter deel uitmaakt van een netwerk van bedrijfsrevisoren, zal het bedrijfsrevisorenkantoor in het kader van de eerstvolgende kwaliteitscontrole van het netwerk worden gecontroleerd (cf. punt 1.3.).

3.3 In geval van reorganisatie van twee of meer bedrijfsrevisoren (bijvoorbeeld ten gevolge van de aansluiting bij een bedrijfsrevisorenkantoor of bij een netwerk van bedrijfsrevisoren, van een fusie of een splitsing), zullen de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling oordelen over de wenselijkheid om de datum voor de eerstvolgende kwaliteitscontrole van de betrokken bedrijfsrevisoren aan te passen. Dit zal ook het geval kunnen zijn wanneer een kwaliteitscontrole voor het eerst op het niveau van een netwerk wordt georganiseerd.

4. De kwaliteitscontrole wordt uitgevoerd door een “inspecteur” die hetzij een bedrijfsrevisor natuurlijke persoon hetzij een aan het beroep externe persoon zal zijn die in deze context over voldoende ervaring beschikt.

De inspecteurs dienen een beroepservaring als bedrijfsrevisor van ten minste vijf jaar aan te tonen. De aan het beroep externe inspecteurs mogen geen samenwerkingsbanden hetzij als bestuurder, zaakvoerder, vennoot of andere meer hebben met om het even welke bedrijfsrevisor.

De inspecteurs die de hoedanigheid van bedrijfsrevisor hebben worden door de Raad gekozen, op basis van een door de Commissie Kwaliteitscontrole voorgestelde lijst van kandidaten, onverminderd de goedkeuring door de Kamer van verwijzing en instaatstelling. De aan het beroep externe inspecteurs worden door de Raad gekozen, hetzij op eigen initiatief, hetzij op basis van een door de Commissie Kwaliteitscontrole voorgestelde lijst van kandidaten, onverminderd de goedkeuring door de Kamer van verwijzing en instaatstelling. Zij worden benoemd voor een periode van vijf jaar.

4.1. Kunnen niet worden aangeduid als inspecteur: de leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, evenals van de tuchtinstanties. Kunnen tevens niet worden aangeduid als inspecteur de bedrijfsrevisoren ingeschreven in het openbaar register die de voorwaarden van verkiesbaarheid voor de Raad niet vervullen.

4.2. De aanvaarding van de kandidatuur door de Kamer van verwijzing en instaatstelling geldt voor een periode van vijf jaar. Behalve in geval van geldige reden zal het ontslag van een inspecteur slechts worden aanvaard nadat hij alle aan hem toevertrouwde kwaliteitscontroles tot een goed einde heeft gebracht.

5. Wanneer de activiteit van de gecontroleerde bedrijfsrevisor de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang omvat, zal de Raad aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling één of meerdere aan het beroep externe inspecteurs voor de controle van deze dossiers ter goedkeuring voorleggen.

Indien een specifieke deskundigheid is vereist voor de goede uitvoering van een kwaliteitscontrole van een bedrijfsrevisor die de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang uitoefent, zal zij eisen dat de externe inspecteurs worden bijgestaan door deskundigen. De activiteit van deze deskundigen zal aan de rechtstreekse controle van een externe inspecteur worden onderworpen. Indien de externe inspecteurs dit nodig achten, zullen zij tevens de Raad kunnen verzoeken om zich te laten bijstaan door deskundigen die onder hun verantwoordelijkheid handelen.

Voor elke aan te duiden inspecteur, die de hoedanigheid van bedrijfsrevisor heeft, zal de Raad een lijst van twee kandidaten voorstellen met aanduiding van diegene die, bij afwezigheid van reactie van de te controleren bedrijfsrevisor binnen de door de Raad bepaalde termijn, de kwaliteitscontrole zal uitvoeren. Dit voorstel wordt voorafgaandelijk aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling ter goedkeuring voorgelegd.

De Raad ziet erop toe dat de inspecteurs over een voldoende onafhankelijkheid ten aanzien van de te controleren bedrijfsrevisor beschikken. Wederzijdse kwaliteitscontrole wordt niet aanvaard, evenmin als de controle onder (gewezen) vennoten of (gewezen) medewerkers. Dit laatste verbod neemt een einde tien jaar nadat, naargelang het geval, de controle heeft plaatsgevonden of de samenwerking is beëindigd.

De Kamer van verwijzing en instaatstelling keurt de jaarlijkse lijst van de te verrichten kwaliteitscontroles goed evenals de aan deze kwaliteitscontrole toegekende inspecteurs.

Indien er meerdere inspecteurs voor de kwaliteitscontrole van een bedrijfsrevisor noodzakelijk zijn, zal een college worden gevormd. In het geval van college zal deze worden gevormd door één of meerdere aan het beroep externe inspecteurs en/of één of meerdere andere inspecteurs in een aan de omstandigheden aangepaste verhouding. De Commissie Kwaliteitscontrole zal onder de leden van dit college een voorzitter aanduiden.

Wanneer de activiteit van de te controleren bedrijfsrevisor de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang omvat, zal de voorzitter van het college een externe inspecteur zijn.

5.1. De Raad ziet erop toe om inspecteurs voor te stellen rekening houdende met zowel de aard van de door de gecontroleerde bedrijfsrevisor uitgeoefende revisorale opdrachten als met de specifieke bekwaamheden van de inspecteurs.

5.2. Wanneer een college van inspecteurs werd aangeduid, neemt de voorzitter van het college de verantwoordelijkheid op zich voor het nazicht van de organisatie en het interne systeem van kwaliteitscontrole van de bedrijfsrevisor, voor de selectie van de dossiers die zullen worden gecontroleerd (permanente controleopdrachten en andere revisorale opdrachten), voor de ontvangst van het geheel van verslagen van de inspecteurs, voor het opstellen van het eindverslag inzake het geheel van het gecontroleerde bedrijfsrevisorenkantoor of netwerk van bedrijfsrevisoren en voor de naleving van de door onderhavige normen bepaalde termijnen.

5.3. Wanneer een bedrijfsrevisor zich wenst te verzetten tegen de aanduiding van een of andere externe inspecteur en/of het dubbele voorstel van een andere inspecteur, dient hij dit verzet binnen de door de Raad bepaalde termijn op gemotiveerde wijze aan de Commissie Kwaliteitscontrole te melden. Op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole zal de Raad de ingeroepen motieven beoordelen. Indien deze gegrond worden geacht zal de Raad aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling de aanduiding en/of het voorstel van één of meerdere nieuwe inspecteurs voorleggen, door hen van voormeld verzet te informeren. Indien de ingeroepen motieven ongegrond worden geacht zal (zullen) de oorspronkelijk aangeduide of bij voorkeur voorgestelde inspecteur(s) worden opgelegd.

5.4. Indien een inspecteur om deontologische redenen oordeelt een kwaliteitscontrole niet te kunnen uitvoeren, deelt hij dit onmiddellijk op gemotiveerde wijze aan de Raad mee.

In gevallen waar een inspecteur een kwaliteitscontrole niet aanvaardt of vraagt om hiervan te worden ontlast, zal de Raad, op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole en onder voorbehoud van de goedkeuring van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de ingeroepen motivering beoordelen en, in voorkomend geval, de geschikte maatregelen treffen.

5.5. Wanneer het bedrijfsrevisorenkantoor of het netwerk van bedrijfsrevisoren de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang voor zijn rekening neemt, zullen de externe inspecteurs die het college vormen, indien zij dit nodig achten, in de hoedanigheid van deskundigen, een beroep kunnen doen op andere leden van het college voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden

6. De opdracht van kwaliteitscontrole wordt op een onafhankelijke en gewetensvolle wijze uitgevoerd en overeenkomstig de beginselen uiteengezet in de wet van 22 juli 1953, het bovengenoemde koninklijk besluit van 26 april 2007 en onderhavige normen. Deze zal worden uitgevoerd binnen de door onderhavige normen bepaalde termijn en, zo nodig, verduidelijkt door de Commissie Kwaliteitscontrole of de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

De inspecteurs en, desgevallend, de deskundigen worden vergoed door het Instituut. Zij ontvangen geen enkele vergoeding van de gecontroleerde bedrijfsrevisor.

6.1. De inspecteur of het college van inspecteurs dient zich in alle onafhankelijkheid van zijn taak te kwijten en de onderzoeken uit te voeren die in de omstandigheden wenselijk worden geacht.

6.2. De inspecteur of het college van inspecteurs heeft het recht toegang te krijgen tot alle informatie nodig om de opdracht goed uit te voeren. De inspecteur of het college van inspecteurs zal desgevallend medelen dat hij slechts toegang heeft gehad tot een gedeelte van de noodzakelijk geachte informatie.

6.3. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden, zoals de noodzaak om één of meerdere aangeduide en/of voorgestelde inspecteurs te vervangen, zal de inspecteur of het college van inspecteurs vóór 30 april van het jaar waarin de kwaliteitscontrole moet plaatsvinden, worden gekozen, en dient het verslag over de kwaliteitscontrole vóór 31 oktober te worden beëindigd en aan het Instituut te worden overgemaakt. Indien een kwaliteitscontrole in twee fasen wordt georganiseerd, zoals bedoeld in punt 8., dienen de besluiten van het nazicht van de interne kwaliteitscontrole, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, vóór 31 juli van het jaar waarin

de kwaliteitscontrole moet plaatsvinden, beëindigd te zijn en aan het Instituut te worden overgemaakt.

7. De kwaliteitscontrole heeft onder meer tot doel zich ervan te vergewissen dat de gecontroleerde bedrijfsrevisor beschikt over een organisatie die is aangepast aan de aard en de omvang van zijn activiteiten. In het bijzonder zal het een onderzoek omvatten van de structuur en de organisatie van de bedrijfsrevisor, het interne systeem van kwaliteitscontrole, de vorming, de onafhankelijkheid, de beroepsaansprakelijkheid, het niveau van de erelonen, de kwantiteit en de kwaliteit van de ingezette middelen, evenals van de algemene werkmethoden.

7.1. De controle van de structuur en de organisatie zal betrekking hebben op het geheel van de revisorale activiteiten van de bedrijfsrevisor. Meer in het algemeen zal de inspecteur zich ervan vergewissen dat de door de bedrijfsrevisor ingezette middelen zijn aangepast aan de aard en de omvang van de uitgevoerde werkzaamheden en dat ze hiertoe effectief worden aangewend.

7.2. De inspecteur moet zich ervan vergewissen dat de bedrijfsrevisor over een intern systeem van kwaliteitscontrole beschikt, aangepast aan de omvang van het bedrijfsrevisorenkantoor of van het netwerk van bedrijfsrevisoren en aan de aard van zijn activiteiten. Hij zal het bestaan en het aanwenden van de procedures en de homogene werkmethodes op het niveau van het bedrijfsrevisorenkantoor of van het netwerk van bedrijfsrevisoren beoordelen. De inspecteur zal toegang hebben tot de resultaten van de interne kwaliteitscontrole van het bedrijfsrevisorenkantoor. In deze context zal het onderzoek minstens betrekking hebben op:

- a) de genomen kwaliteitscontrolemaatregelen om zich ervan te verzekeren dat het nazicht overeenkomstig de algemene controlenormen en/of de van toepassing zijnde specifieke normen en aanbevelingen wordt uitgevoerd;
- b) de aard, het tijdschema en de omvang van de procedures van de interne kwaliteitscontrole van de bedrijfsrevisor, rekening houdende met de omvang en de aard van zijn cliënteel, zijn geografische ligging en zijn organisatie;
- c) de communicatie met het personeel van de bedrijfsrevisor over de methodes en procedures van de algemene kwaliteitscontrole en de redelijke garantie dat deze methodes en procedures goed worden begrepen en toegepast.

7.3. De inspecteur zal moeten nazien of de norm voor permanente vorming, met inbegrip van de beschikbare documentatie en de vormingsuren, wordt nageleefd.

7.4. De inspecteur dient informatie in te winnen omtrent de naleving van de deontologische regels en normen en meer in het bijzonder omtrent de onverenigbaarheden en de onafhankelijkheid. Hij zal nagaan of de bedrijfsrevisor een beleid en procedures heeft uitgewerkt die een redelijke garantie bieden dat de bedrijfsrevisor, evenals zijn personeel en zijn zelfstandige medewerkers, zich schikken naar de desbetreffende onafhankelijkheidsregels.

7.5. De inspecteur zal moeten bevestigen of de administratie van de bedrijfsrevisor adequaat is om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de identificatie van en de waakzaamheid over de klanten, overeenkomstig de wet tot voorkoming van het gebruik van het financieel stelsel voor het witwassen van geld en financiering van het terrorisme.

7.6. De inspecteur dient zich ervan te vergewissen dat de gecontroleerde bedrijfsrevisor de limieten opgelegd door de wet inzake de beroepsaansprakelijkheid naleeft en een burgerlijke beroepsaansprakelijkheidsverzekering heeft aangegaan. Wanneer een revisorale opdracht is toevertrouwd aan een bedrijfsrevisorenkantoor, zal de inspecteur nagaan of het bedrijfsrevisorenkantoor, op basis van de geldende wettelijke bepalingen, een bedrijfsrevisor natuurlijk persoon als vertegenwoordiger heeft aangeduid, teneinde voormelde opdracht in naam en voor rekening van het bedrijfsrevisorenkantoor uit te voeren.

7.7. De inspecteur dient te bevestigen dat de bedrijfsrevisoren die de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang uitvoeren, een jaarlijks transparantieverslag bekend maken op hun website overeenkomstig de wet van 22 juli 1953.

7.8. De inspecteur dient na te gaan of de jaarlijkse mededelingen die aan het Instituut worden medegedeeld overeenkomstig de voorschriften werden opgemaakt. Meer bepaald zal hij zich ervan vergewissen dat:

- a) de leden van het netwerk van de bedrijfsrevisor correct en volledig worden aangegeven;
- b) de gegevens die aan het Instituut toelaten de door de bedrijfsrevisor verschuldigde vaste en variabele bijdragen te bepalen correct worden verstrekt;
- c) de gegevens met betrekking tot de activiteiten van de bedrijfsrevisor correct worden vermeld.

8. Indien het bedrijfsrevisorenkantoor of het netwerk van bedrijfsrevisoren onderworpen aan de kwaliteitscontrole minstens tien bedrijfsrevisoren natuurlijke personen omvat die rechtmatig verslagen inzake revisorale opdrachten kunnen uitbrengen of beantwoordt aan andere door de Raad ingevoerde criteria op eensluidend advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, zullen de resultaten van de analyse van het interne systeem van kwaliteitscontrole dat binnen het bedrijfsrevisorenkantoor of het netwerk van bedrijfsrevisoren is uitgebouwd in aanmerking worden genomen om eventueel het aantal individueel uit te voeren controles bij de bedrijfsrevisoren natuurlijke personen die ertoe behoren te beperken. Deze procedure wordt toegepast met inachtneming van de volgende stappen:

8.1. Het bedrijfsrevisorenkantoor of het netwerk van bedrijfsrevisoren beschrijft het interne systeem van kwaliteitscontrole dat is uitgebouwd, geeft uitdrukkelijk aan binnen welk referentiekader dit systeem, dat in overeenstemming is met de controleleidraad betreffende het nazicht van het interne systeem van kwaliteitscontrole, die wordt gebruikt in het kader van de kwaliteitscontroles uitgevoerd onder toezicht van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, kadert, en toont aan dat dit systeem effectief functioneert. Het bedrijfsrevisorenkantoor kan de ISQC 1 (*International Standard on Quality Control*) als referentiekader kiezen.

8.2. De Commissie Kwaliteitscontrole zal het nazicht van het interne systeem van kwaliteitscontrole aan twee inspecteurs toevertrouwen, die worden gekozen binnen het college zoals aangeduid volgens de procedures onder punt 5 van onderhavige normen, met inbegrip van de voorzitter van het college.

Wanneer het bedrijfsrevisorenkantoor of het netwerk van bedrijfsrevisoren de wettelijke

controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang voor zijn rekening neemt, zal het nazicht van het interne systeem van kwaliteitscontrole uitsluitend aan externe inspecteurs binnen het college worden toevertrouwd. Indien zij dit nodig achten zullen zij zich, onder hun verantwoordelijkheid, punctueel kunnen laten bijstaan door andere leden van het college van inspecteurs die optreden als deskundigen, indien een dergelijk college werd opgericht.

8.3. De inspecteurs zullen een diepgaande controle uitvoeren en hun werkzaamheden documenteren. Hun eindverslag zal de vorm en de structuur van het door de controleleidraden voorgeschreven verplichte standaardschema naleven. Het verslag heeft minstens betrekking op de volgende punten:

- a) de rol van de personen verantwoordelijk voor de kwaliteit in de schoot van het bedrijfsrevisorenkantoor;
- b) de onafhankelijkheidsregels;
- c) de aanvaardingsprocedures van een cliënt en, in voorkomend geval, de voortzetting van de bestaande relatie met hem;
- d) het professioneel personeel en de vorming;
- e) de uitvoering van opdrachten;
- f) het nazicht van bepaalde individuele opdrachten alvorens de verslaggeving over deze opdrachten wordt uitgebracht;
- g) de opvolging van het interne systeem van kwaliteitscontrole;
- h) het transparantieverslag, voor de bedrijfsrevisoren onderworpen aan de verplichte opstelling van dergelijk transparantieverslag.

8.4. Het verslag van de inspecteurs zal aan de Commissie Kwaliteitscontrole moeten worden overgemaakt binnen de termijn bepaald in punt 6.3., met dien verstande dat het verloop als volgt wordt toegepast:

- a) de inspecteurs sturen hun verslag aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor binnen de twee weken volgend op het laatste bezoek aan het bedrijfsrevisorenkantoor en/of aan het netwerk;
- b) de gecontroleerde bedrijfsrevisor ondertekent het verslag voor akkoord en/of voegt zijn eventuele commentaren toe en zendt het binnen de drie weken aan de inspecteur terug; binnen dezelfde termijn kan hij eveneens verzoeken om een passende bespreking van het verslag met de inspecteur die het heeft opgesteld; in dit geval dient hij binnen deze termijn aan de inspecteur drie halve dagen voor dit onderhoud voor te stellen;
- c) de inspecteurs zullen onmiddellijk hun tegengetekend verslag alsook alle werkdocumenten aan de Commissie Kwaliteitscontrole verzenden, hetzij per aangetekend schrijven, hetzij per drager tegen afgifte van een ontvangstbewijs, hetzij langs elektronische weg.

8.5. De Commissie Kwaliteitscontrole zal de besluiten van het nazicht van het interne systeem van kwaliteitscontrole en de desbetreffende documentatie nazien en zal beoordelen in welke mate het aantal te controleren opdrachten, zoals voorzien in punt 9.1., kan worden beperkt.

9. De kwaliteitscontrole zal betrekking hebben op de uitvoering van de opdrachten overeenkomstig de wet, de normen en de aanbevelingen van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, evenals de toepasselijke deontologische regels en de regels van een

behoorlijke beroepsuitoefening.

9.1. De inspecteur moet door middel van een selectie van dossiers onderzoeken of er een coherentie bestaat tussen de werkdocumenten van de gecontroleerde bedrijfsrevisor en de commentaren en besluiten in zijn verslagen. De inspecteur zal erover waken permanente controleopdrachten en andere revisorale opdrachten te selecteren op basis van het risico verbonden aan een ontoereikende uitvoering van de controle van de jaarrekening of de boekhoudkundige staten.

Bovendien kan de Commissie Kwaliteitscontrole geval per geval voorschriften opleggen inzake de selectie van de te controleren dossiers, rekening houdende met de activiteit van de bedrijfsrevisor – in het bijzonder wanneer deze de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meer organisaties van openbaar belang omvat – de actuele gebeurtenissen en elke andere binnen het Instituut beschikbare informatie.

Wanneer het geheel van de activiteit van de bedrijfsrevisor of, desgevallend, van het bedrijfsrevisorenkantoor of van het netwerk van bedrijfsrevisoren drie jaar daarvoor het voorwerp heeft uitgemaakt van een kwaliteitscontrole, en de georganiseerde controle wordt onderbouwd op grond van de uitoefening van opdrachten bij één of meer organisaties van openbaar belang, zullen de te controleren dossiers worden geselecteerd onder de dossiers met betrekking tot de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van organisaties van openbaar belang. Het voorafgaandelijk nazicht van de organisatie en van het interne systeem van kwaliteitscontrole van de bedrijfsrevisor zal eveneens worden beoordeeld in functie van de behoeften van een organisatie en van een intern systeem van kwaliteitscontrole aangepast aan de uitoefening van de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van organisaties van openbaar belang.

De geselecteerde dossiers met betrekking tot organisaties van openbaar belang zullen uitsluitend door één of meer externe inspecteurs worden onderzocht. Indien zij dit nodig achten zullen zij zich, onder hun verantwoordelijkheid, punctueel kunnen laten bijstaan door andere leden van het college van inspecteurs die optreden als deskundigen, indien een dergelijk college werd opgericht.

9.2. De inspecteur moet in het bijzonder aandacht besteden aan de aanvaarding en de organisatie van de opdracht, evenals aan het bijhouden van de controledossiers. Aan de hand van de geselecteerde dossiers, zal hij onderzoeken of de revisorale opdracht door middel van een aangepast werkprogramma werd uitgevoerd en of alle controlewerkzaamheden schriftelijk werden vastgelegd en de besluiten in de verslagen onderbouwen.

9.3. Wanneer het nazicht van het geselecteerde werkdossier belangrijke inbreuken op de wet, de normen of de aanbevelingen van het Instituut aan het licht brengt, zal de inspecteur gehouden zijn over te gaan tot het nazicht van één of meerdere andere werkdossiers teneinde het al dan niet recurrent karakter van de vastgestelde problemen te bepalen. Het besluit van dit bijkomend nazicht zal in het onder punt 10. bedoelde verslag worden opgenomen.

9.4. Het Instituut stelt algemene en specifieke controleleidraden ter beschikking van de inspecteurs, allen openbaar gemaakt door het Instituut. Het gebruik van deze controleleidraden is verplicht en de inspecteurs zullen erover waken dat ze die afdoende invullen.

10. De kwaliteitscontrole wordt afgesloten met een verslag van de inspecteur dat wordt medegedeeld aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor natuurlijke persoon, en desgevallend aan het bedrijfsrevisorenkantoor of netwerk van bedrijfsrevisoren waarvan hij deel uitmaakt en vervolgens wordt doorgestuurd aan de Voorzitter van de Commissie Kwaliteitscontrole.

Wanneer de kwaliteitscontrole werd uitgevoerd door een college van inspecteurs, zal elke inspecteur bovendien een kopie van zijn verslag(en) aan de voorzitter van het college overmaken die hiermee rekening zal houden wanneer hij een eindverslag met betrekking tot het geheel van het gecontroleerde bedrijfsrevisorenkantoor of netwerk van bedrijfsrevisoren opmaakt. De voorzitter van het college zal het eindverslag ter bespreking aan het college voorleggen.

10.1. Het eindverslag zal de vorm en de structuur aannemen van het verplicht standaardschema zoals voorgeschreven door de controleleidraden. Het zal tenminste betrekking hebben op:

- a) de wijze waarop de controle werd uitgevoerd alsmede de selectiecriteria van de geselecteerde dossiers;
- b) de beschrijving en een algemene beoordeling van de structuur van de bedrijfsrevisor handelend over:
 - a. administratie van de beroepsactiviteit;
 - b. de naleving van de wet tot voorkoming van het gebruik van het financieel stelsel voor het witwassen van geld en financiering van het terrorisme;
 - c. vorming en vakliteratuur;
 - d. procedures die de onafhankelijkheid waarborgen;
 - e. de aangepastheid van de bekwaamheden en de algemene werkmethoden;
 - f. het niveau van de erelonen;
 - g. het transparantieverslag, voor de bedrijfsrevisoren onderworpen aan de verplichte opstelling van dergelijk;
 - h. elke andere inlichting aangaande de organisatie van de bedrijfsrevisor die noodzakelijk blijkt om het interne systeem van kwaliteitscontrole te beoordelen, het bijhouden van de dossiers *en de kwaliteit van de verslaggeving*;
- c) het onderzoek van een permanente controleopdracht met bijzondere aandacht voor:
 - a. de naleving van de onafhankelijkheidsregels;
 - b. de aanvaarding van de opdracht;
 - c. de aangepastheid van het werkprogramma;
 - d. de analyse van het systeem van interne controle;
 - e. het bijhouden van het werkdossier;
 - f. de aard en de uitgebreidheid van de controles;
 - g. het naleven van de wettelijke en statutaire verplichtingen;
 - h. de overeenstemming van het commissarisverslag aan de algemene vergadering ten aanzien van de wet en de normen;
 - i. het niveau van de erelonen;
 - j. in voorkomend geval, het naleven van de normen inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad, de organisatie van het college, de certificering van de geconsolideerde jaarrekening en elke andere ter zake doende vraag zoals vastgelegd door de Commissie Kwaliteitscontrole;
- d) nazicht van een andere revisorale opdracht;
- e) in het geval van een vervroegde kwaliteitscontrole, het systematisch onderzoek van de

aanbevelingen die werden geformuleerd bij de laatste kwaliteitscontrole en die het voorwerp uitmaakten van een opvolging.

10.2. Het verslag van de inspecteur of van het college van inspecteurs zal melding maken van het feit of de bedrijfsrevisor over voldoende medewerkers in aantal en kwalificatie beschikt.

10.3. Het verslag van de inspecteur of van het college van inspecteurs zal de opmerkingen en de aanbevelingen bevatten die hij nuttig acht om mede te delen aan de Commissie Kwaliteitscontrole en/of aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor, samen met de commentaren of de mogelijke gevolgen die deze laatste daaraan wenst te geven.

10.4. Het verslag van de inspecteur zal aan de Commissie Kwaliteitscontrole moeten worden overgemaakt binnen de termijn bepaald in punt 6.3., met dien verstande dat het verloop als volgt wordt toegepast :

- a) de inspecteur stuurt zijn verslag aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor binnen de twee weken volgend op het laatste bezoek aan het kantoor;
- b) de gecontroleerde bedrijfsrevisor ondertekent het verslag voor akkoord en/of voegt zijn eventuele commentaren toe en zendt het binnen de drie weken aan de inspecteur terug; binnen dezelfde termijn kan hij eveneens verzoeken om een passende bespreking van het verslag met de inspecteur die het heeft opgesteld; in dit geval dient hij binnen deze termijn aan de inspecteur drie halve dagen voor dit onderhoud voor te stellen;
- c) in geval van een college van inspecteurs, zal elke inspecteur aan de voorzitter van het college een kopie van zijn individueel verslag overmaken zoals door de gecontroleerde bedrijfsrevisor goedgekeurd of van commentaar voorzien;
- d) de inspecteur of de voorzitter van het college van inspecteurs zullen onmiddellijk de tegengetekende verslagen alsook alle werkdocumenten aan de Commissie Kwaliteitscontrole verzenden, hetzij per aangetekend schrijven, hetzij per drager tegen afgifte van een ontvangstbewijs, hetzij langs elektronische weg. De inspecteur en de voorzitter van het college gaan gelijktijdig over tot het vernietigen van alle informatie opgeslagen op elektronische gegevensdrager.

10.5. In geval van een college, dient de voorzitter van het college een eindverslag op te stellen inzake het geheel van het gecontroleerde bedrijfsrevisorenkantoor of netwerk van bedrijfsrevisoren, rekening houdende met de verslagen uitgebracht door elke inspecteur die van dit college deel uitmaakt en zal het voor akkoord voorleggen aan het gecontroleerde bedrijfsrevisorenkantoor of netwerk van bedrijfsrevisoren, voorafgaand aan de voorlegging aan de Commissie Kwaliteitscontrole. Het kantoor of het netwerk kan verzoeken om een passende bespreking van het verslag met de voorzitter van het college; in dit geval dient hij, binnen de drie weken volgend op de ontvangst van het verslag, aan de voorzitter van het college drie halve dagen voor dit onderhoud voor te stellen. De termijnen bepaald in punt 10.4 zijn van toepassing.

11. De kwaliteitscontrole veronderstelt de naleving van het beroepsgeheim, in hoofde van de inspecteur zoals bedoeld in artikel 458 van het Strafwetboek.

Het is strijdig met de plichtenleer en derhalve onaanvaardbaar rechtstreeks of onrechtstreeks melding te maken tegenover derden van het verslag dat na afloop van de kwaliteitscontrole werd afgeleverd. De leden van het netwerk van bedrijfsrevisoren waartoe de bedrijfsrevisor desgevallend behoort worden niet beschouwd als derden.

11.1. De inspecteur zal erover waken zijn onderzoek niet te richten op dossiers waar er een tegenstrijdigheid van belangen zou kunnen ontstaan.

11.2. De inspecteur of het college van inspecteurs mag na de afhandeling van de kwaliteitscontrole geen enkel document onder welke vorm dan ook bewaren. Alle documenten met betrekking tot de verrichte controles moeten worden overhandigd aan het Instituut of worden vernietigd.

11.3. De kwaliteitscontrole beoogt een waarborg te zijn voor de kwaliteit van de revisorale opdrachten die aan de bedrijfsrevisor worden toevertrouwd. De bedrijfsrevisor mag er zich bijgevolg niet op beroepen als zijnde een bijzonder kenmerk dat aan zijn beroepsactiviteit een kwaliteitscriterium van hoger niveau zou toekennen.

11.4. In dezelfde lijn is het verslag dat na afloop van een kwaliteitscontrole wordt opgesteld een intern document van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en mag de inhoud ervan niet aan derden worden vrijgegeven, tenzij deze mededeling door de wet zou zijn opgelegd.

11.5. Het Instituut draagt er zorg voor dat uiterlijk twee maanden na het definitief afsluiten van de kwaliteitscontrole, met inbegrip van de door de Kamer van verwijzing en instaatstelling genomen beslissing evenals een eventuele tuchtbeslissing definitief geworden na het verstrijken van de beroepsmogelijkheden, alle documenten worden vernietigd, met uitzondering van de documenten inzake de organisatie van de gecontroleerde bedrijfsrevisor en het eindverslag van de inspecteur of het college van inspecteurs, evenals de briefwisseling terzake.

12. Ter afsluiting van de kwaliteitscontrole stelt de Commissie Kwaliteitscontrole een door de Raad te weerhouden besluit voor. Op basis hiervan neemt de Raad een beslissing die aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling ter goedkeuring zal worden overgemaakt.

Het definitief goedgekeurde of, in voorkomend geval, het door de Kamer van verwijzing en instaatstelling genomen besluit zal door de Raad of, in geval van verwijzing naar de Tuchtcommissie, door de Kamer van verwijzing en instaatstelling aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor worden medegedeeld.

12.1. Zonder afbreuk te doen aan de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling kan de Raad de kwaliteitscontrole beëindigen door de opmerkingen en de aanbevelingen van de inspecteur of het college van inspecteurs te onderschrijven.

12.2. Wanneer de vaststellingen van de inspecteur of van de Commissie Kwaliteitscontrole dit rechtvaardigen, kan de Raad, zonder afbreuk te doen aan de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, schriftelijk specifieke aanbevelingen aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor formuleren, en/of beslissen om een vervroegde kwaliteitscontrole te organiseren, en/of de gecontroleerde bedrijfsrevisor terecht te wijzen en/of hem een injunctie te betekenen.

12.3. De Commissie Kwaliteitscontrole zal erop toezien dat er wordt nagegaan of de bedrijfsrevisoren binnen de door de Raad vastgelegde termijn aan de geformuleerde aanbevelingen gevolg geven en/of aan de tekortkomingen, die aanleiding hebben gegeven tot

de organisatie van een vervroegde kwaliteitscontrole, hebben verholpen, en/of gevolg geven aan de terechtwijzing binnen de door de Raad vastgelegde termijn, en/of de voornoemde injunctie binnen de door de Raad vastgelegde termijn naleven.

Wanneer de Commissie Kwaliteitscontrole vaststelt dat een bedrijfsrevisor binnen de door de Raad vastgelegde termijn geen gevolg geeft aan de voormelde aanbevelingen, en/of niet verhelpt aan de tekortkomingen die aanleiding hebben gegeven tot de organisatie van een vervroegde kwaliteitscontrole, en/of geen gevolg geeft aan de terechtwijzing binnen de door de Raad vastgelegde termijn, en/of de voormelde injunctie niet binnen de door de Raad vastgelegde termijn naleeft, kan de Commissie in functie van de ernst van de vastgestelde tekortkomingen aan de Raad voorstellen om de Kamer van verwijzing en instaatstelling, met het oog op een verwijzing naar de tuchinstanties, te adiëren. De hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt ingetrokken wanneer wordt vastgesteld dat de bedrijfsrevisor binnen de drie maand geen gevolg geeft aan een terechtwijzing betreffende inlichtingen of documenten mede te delen aan de Raad.

12.4. Wanneer de Kamer van verwijzing en instaatstelling het besluit van een kwaliteitscontrole, zoals door de Raad aangenomen, niet goedkeurt, stelt ze haar beslissing in de plaats van deze van de Raad.

13. Bij wijze van overgang blijft de vijfjarige periodiciteit van controle, voorzien door de Normen inzake de kwaliteitscontrole van 8 november 2002, van toepassing op de eerste kwaliteitscontrole uitgevoerd na 31 augustus 2007. De driejarige of zesjarige periodiciteit van controle zal van toepassing zijn op de kwaliteitscontrole die volgt op de hiervoor bedoelde controle.

Een bedrijfsrevisor die echter de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening van één of meerdere organisaties van openbaar belang uitoefent wordt binnen de drie jaar volgend op 31 augustus 2007 aan een kwaliteitscontrole onderworpen.

* * *